

2013 Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 32, s.65-81

**İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Serap TÜFEKÇİ ASLİM¹

ÖZET

Bu araştırma ile Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Öğretmenliği Bölümü son sınıfta bulunan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Betimsel bir araştırma olup, araştırmanın çalışma evreni, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesinde bulunan İlköğretim Bölümü (Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Eğitimi, Okul Öncesi Eğitimi, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalları) birinci ve ikinci öğretimlerin son sınıfına devam eden öğrencilerden oluşmaktadır.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dallarına göre toplam tutum puanları incelendiğinde Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Okul Öncesi Eğitimi bölümlerinin Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümüne göre öğretmenlik mesleğine ilişkin daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Mezun olduktan sonra öğretmenlik yapmayı düşünme değişkenine göre toplam tutum puanlarında anlamlı farklılıklar olduğu farkın öğretmenlik mesleği yapmak isteyen öğretmen adaylarının lehine olduğu belirlenmiştir. Diğer değişkenlere göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Araştırmada yer alan değişkenlerin, bir başka değişle öğrenci özelliklerinin okula girişten itibaren tanınıp, öğretmenlik mesleği tutumlarını geliştirecek şekilde kullanılması ve takip edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, tutum ölçeği, öğretmen adayı.

**EVALUATION OF THE ATTITUDES OF CANDIDATE ELEMENTARY
TEACHERS TO THE PROFESSION OF TEACHING**

ABSTRACT

This research aims to investigate the attitudes of the prospective teachers studying in the last year of Primary School Teaching Department of the Gazi Faculty of Education at Gazi University, towards the profession of teaching in terms of different variables.

It is a descriptive research and the work population of the research consists of the students of the last grade at the first and second (day and night) education in the 2012-2013 academic year at the Department of Primary Education of Gazi Faculty of Education (in the fields of Teaching Science, Teaching Mathematics, Preschool Education, Class Teacher and Teaching Social Sciences) at Gazi University.

When the total scores for the attitudes of the prospective teachers according to their field of education are reviewed, it was determined that the scores of the departments of Teaching Social Studies and a Pre-school Education in comparison to the Science Teaching had a

¹ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, tserap@gazi.edu.tr

higher scores of attitude towards the profession of teaching. It has also been determined that there were meaningful differences in the total attitude scores in terms of intending to be a teacher after graduation and the difference was in favor of the prospective teachers who want to continue teaching as their profession. According to the other variables, there were no meaningful differentiations towards the attitudes related with the teaching profession. It is suggested to recognize the variables contained in the research, in other words, the characteristics of the students as soon as they start their education and develop their attitudes towards the profession teaching.

Keywords: teaching profession, attitude towards the teaching profession, attitude scale, candidate teacher.

1. GİRİŞ

Toplumların kalkınmasında önemli rolü olan öğretmenlerin mesleğe başlamadan önceki duygu ve düşünceleri meslekteki başarılarını önemli derecede etkilemektedir (İnceoğlu, 2010: 18). Etkili öğretim ve öğrenme çeşitli faktörlerin ürünüdür. Bunlar genel olarak eğitimin kalitesiyle, sınıflardaki başarılı öğretimle ilgilidir. Bu faktörler öğretmenin geçmişini, yeterliliklerini, hizmet öncesi ve hizmet sırasındaki çalışmaları, öğrenciler ve öğretmen arasındaki etkileşimi, eğitim zamanının ve materyallerin verimli kullanımını içerir. (Hussain et al, 2011. 39) Bu gibi nedenlerle de; genel kültür ve alan bilgisi yanında öğretmenlik meslek bilgisi öğretmen yetiştirme programların da yer alması gereken üç içerik kategorisidir (Küçükahmet, 1998: 156; Varış, 1988:118). İçerik kategorileri aynı zamanda öğretmen adaylarının duyuşsal yeterliklere erişmesine özellikle de mesleklerine ilişkin tutumlarının gelişmesine zemin oluşturur.

Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrencilerin seçmiş oldukları mesleğe uygun olmaları ve mesleğe ilişkin olumlu tutumlara sahip olmaları hem mutlu olmaları hem de mesleği başarılı bir şekilde icra etmeleri bakımından önemlidir. Tutumlar, eylemlerin ortaya çıkması ve gelişmesi sürecinde etkin role sahiptir (İnceoğlu, 2010: 18). Yapılan araştırmalarla birlikte araştırmacılar tutumu farklı şekillerde tanımlamışlardır. Tutumlar “bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan bir eğilim” dir (Kağıtçıbaşı, 1988: 84). Özel bir performanstan ziyade öğrenenin seçimi olarak görülen eğilimlere denir. Tutumlar; bireyin kişisel eylemlerinin ne olacağı yönündeki seçimini etkileyen zihinsel durumlardır (Bacanlı, 1999: 50). Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki, ön eğilimidir (İnceoğlu, 2010: 13).

Tutumlar bir yandan dışa dönük davranış, eylem ve algıları, diğer yandan içsel dinamikleri, duygu ve tepkileri içeren bir etkileşimdir (Freeman, 1989: 32) Tutumların zihinsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç oluşturuç ögesi vardır ve bu ögeler arasında genellikle örgütlenme, dolayısıyla da iç tutarlılık olduğu varsayılmaktadır (İnceoğlu, 2010: 20). Tutumlar daha çok duyuşsal alan ile ilgilidir. Duyuşsal alan öğrencilerin ilgi tutum ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerini ortaya çıkarır (Demirel, 2005: 163)

Öğretmenin düşünsel tutumu, duygusal tepkileri, çeşitli alışkanlıkları öğrenciyi etkilemektedir. Çoğu zaman öğrenci, öğretmenin anlattığı konudan çok, onun konuya yaklaşımına dikkat etmekte ve olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir. Yeni kuşakların yetiştirilmesinde öğretim ortamı ve öğretim yolları, öğretilen konunun niteliği ve

öğretmenin tutumu önemli rol oynamaktadır (Varış, 1988:117,118). Öğretmenler tutumlar, inançlar ve beceriler hakkında bilgili olmalıdır (Hussain et al, 2011: 39).

Özellikle tutumlar etkili öğretimde önemli rol oynar. Öğretmenlerin tutumları ile öğretim davranışları arasında yüksek ilişki olduğu belirtilmektedir (Hussain et al, 2011: 45). Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerini etkileyen en önemli kişilik özelliklerinden biri tutumlarıdır. Öğretmenlerin, bir duruma, eşyaya ya da insana karşı tepki göstermeye hazır olmaması öğrencilerini etkilemektedir. Özellikle öğretmenlerin öğrencilere ve okul çalışmalarına karşı tutumları öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğine geniş ölçüde etki etmektedir. (Küçükahmet, 1998:151). Öğrencilerin öğretmenlerine derslere, okula vb. değişkenlere karşı oluşturdukları tutumlar da onların öğrenim hayatını ve geleceğini etkilemektedir. Çünkü her öğrenci sınıfta duygularıyla vardır (Semerci ve Semerci, 2004: 139).

Öğretmenlik mesleğinin ve öğretmen tutumlarının ne kadar önemli olduğu, olumlu mesleki tutumlara sahip öğretmenlerin öğretim ve öğrenme sürecini etkili hale getirdiği, öğrenci tutumlarını ve başarılarını olumlu etkilediği, öğrenci merkezli yöntemler kullandığı, sınıf yönetimini kolaylaştırdığı ve öğrencilerin geleceğe ilişkin algılarını olumlu etkilediği anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları belirlemek üzere birçok çalışma yapılmıştır. Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006) fen bilgisi öğretmen adaylarının; Tanel, Şengören ve Tanel (2007) fizik anabilim dalı öğrencilerinin; Derman ve arkadaşları (2008) ise kimya öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla çalışmalarını yürütmüşlerdir. Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007) fen bilgisi ve sosyal bilgiler öğretmenliği alanlarında; Uğurlu ve Polat (2011) sınıf öğretmenliği alanında; Tekerek ve Polat (2011) bilişim teknolojileri ve ilköğretim matematik öğretmenliği alanlarında; Aydın ve Sağlam (2012: 257) ilköğretim matematik öğretmenliği, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi, Türkçe eğitimi, sınıf öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümlerinde son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla çalışmışlardır.

Yüksel (2004) tezsiz yüksek lisans programlarının; Oğuz ve Topkaya (2008) fen bilimleri enstitüsü ve sosyal bilimler enstitüsü ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programlarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumu nasıl etkilediğini araştırmıştır. Başbay, Ünver ve Bümen (2009) ise Ortaöğretim Alan Öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programı süresince öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarındaki değişim ile tutumun cinsiyet ve bölümlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği boylamsal bir şekilde araştırmıştır. Erden (1995), Çakıcı ve Eraslan (2011) benzer şekilde pedagojik formasyon öğrencileri üzerine çalışmışlardır. Pehlivan (2008), çalışmasında öğretmen adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu tutumların, sosyo-kültürel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye çalışmıştır..Ayrıca Semerci ve Semerci (2004) beden eğitimi ve spor öğretmenliği alanında; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen (2007) sınıf öğretmenliği, matematik öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ile fen bilgisi öğretmenliği alanlarında; Doğan ve Çoban (2009: 157) eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Çapri ve Çelikkaleli (2008: 33) öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum ve mesleki yeterlik inançlarını cinsiyet, program ve fakülterlere göre incelemiştir. Araştırmada eğitim fakültesi ve teknik eğitim fakültesinde elde edilen bulgular sonucunda öğretmen adaylarının

öğretmenliğe ilişkin tutumları üzerinde cinsiyetin önemli bir etkisinin olduğu, program ve fakülte değişkenlerinin ise anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Demirtaş, Cömert ve Özer (2011: 96) araştırmalarında öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarını ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. İnönü Üniversitesinde yapılmış olan araştırmada öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının cinsiyet ve öğrenim gördükleri alana göre farklılaştığı, mesleğe yönelik tutumlarının ise anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Hacıömeroğlu ve Şahin Taşkın (2010: 77) ilköğretim fen bilgisi ve ortaöğretim fen ve matematik tezsiz yüksek lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını incelemiş, cinsiyete ve bağlı oldukları anabilim dalına göre anlamlı bir farklılık görülmediğini vurgulamıştır. Özder, Konedralı ve Zeki (2010: 253, 269) araştırmalarında Atatürk Öğretmen Akademisi'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile akademik başarılarının cinsiyet, okudukları program, öğretmenliği tercih etme nedenleri ve sınıfları açısından farklılıkları incelemiştir. Araştırma sonucunda tüm öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları yüksek düzeyde olduğunu ve araştırma değişkenlerine göre anlamlı farklılık olmadığını bulunmuştur. Aşkar ve Erden (1987), Moran ve Hoy (2001), Çetin (2006) ve Üstüner (2006) öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği geliştirmişlerdir.

Konu ile ilgili yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarıyla ilişkili şu araştırmalara rastlanmıştır. Guskey (1987), öğretmen yeterlik, benlik ve öğretim yenilik uygulanmasına yönelik tutum isimli makale çalışmasında seçilen öğretmen algıları ve yeni öğretim yöntemleri uygulanmasına yönelik öğretmen tutum arasındaki ilişkiyi araştırmak üzere tasarlanmış bir keşif çalışmasını gerçekleştirmiştir. Araştırmada 120 ilköğretim ve lise öğretmeni arasında yapılan bir gününbirlik personel geliştirme programı kapsamında "Öğretim stratejileri öğrenme ve ustalığı" konulu bir anket yoluyla veriler toplanmıştır. Öğretimin etkililiği, yeterliliği ve benlik kavramlarının öğretmenlik tutumlarıyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Weinstein (1989), öğretmen adaylarından gelecekteki öğretim performansları hakkındaki tahminlerini ve iyi öğretimin nasıl olması gerektiği ile ilgili açıklamalarını incelemiştir. Weinstein çalışmasında öğretmen adayları ve çalışmakta olan öğretmenlerin kişilerarası iletişim ve ya duygusal eğilimleri vurgulamak eğiliminde oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Gourneau (2005) ise, çalışmasına etkili öğretmen davranışlarından beş tanesini belirleyecek bir etkinlik başlatmış ve öğretmen adaylarına bu davranışları kazandırmaya yönelik sekiz dönemlik sürecek etkinliklerle çalışmasını üç yılda tamamlamıştır. Araştırmada elde edilen veriler etkili öğretmenlerin; gerçek şefkat ve kibarlık, sınıftaki sorumluluğu paylaşma isteği, öğrenci çeşitliliğine içten hassasiyet, bütün öğrenciler için anlamlı öğrenme deneyimlerini sağlamak için motivasyon ve yaratıcılığını harekete geçirmek için coşku sahibi olması gerektiği savunulmuştur. Araştırmada yer alan eğitim öğretmen adaylarının yaşamlarında ve kariyer düşüncelerinde önemli fark oluşturduğu görülmüştür. Hussain ve arkadaşları (2011) ortaokul öğretmenlerinin profesyonel tutumları ve öğretimdeki davranışları arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmada ortaokul öğretmenlerinin profesyonel tutum ve öğretim davranışları arasında yüksek korelasyon olduğunu belirtmiştir.

Eğitim sürecinin etkililiğini belirleyen öğretmen ve öğretmen adaylarının mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi, olumsuz tutumlarla ilişkili olabilecek değişkenlerin belirlenmesi ve olumlu yönde değiştirilmesi son derece önemli görülmektedir. Özellikle çocukların

öğrenim hayatının temellerinin atıldığı okul öncesi, ilkokul ve ortaöğretim ilk kademe öğretmenlerini yetiştiren ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek gelecek nesillerin emin ellerde eğitilmesi açısından daha da önem kazanmaktadır. Son sınıfa gelmiş öğretmen adayları, yakın geleceğin öğretmenleri ve aynı zamanda öğretmen yetiştirme sisteminin ürünleri olduğu için öncelikle incelenmesi gereken grup olarak ele alınabilir.

Bu araştırmanın amacı, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesinde bulunan İlköğretim Bölümü 4. Sınıfta bulunan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemektir. Bu genel amaca dayalı olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının;

- Cinsiyetlerine,
- Ailelerinde öğretmen olup olmadığına,
- Öğrenim gördükleri öğretmenlik programını seçme nedenine,
- Birinci ya da ikinci öğretim öğrencisi olmalarına,
- Öğrenim gördükleri anabilim dalına,
- Öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli görme derecelerine,
- Öğretmenlik mesleğini yapmak isteme durumlarına, göre değişiklik gösterip göstermediği yanıtlanmaya çalışılmıştır.

2.YÖNTEM

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesinde bulunan İlköğretim Bölümünde bulunan Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Eğitimi, Okul Öncesi Eğitimi, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalları birinci ve ikinci öğretimlerinin son sınıfına devam eden öğretmen adaylarının tutum ölçeği sorularına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evreni Gazi Eğitim Fakültesinde bulunan İlköğretim Öğretmenliği Bölümü son sınıfına bulunan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Buna göre birinci ve ikinci öğretimde toplam kontenjanlar Fen Bilgisi Öğretmenliği 180, Matematik Eğitimi 180, Okul Öncesi Eğitimi 60, Sınıf Öğretmenliği 220, ve Sosyal Bilgiler Eğitimi 180 dir. Araştırmada sırasıyla tabakalı ve basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çizelge 1’de bölümlerin ulaşılan öğrenci sayılarına ilişkin dağılım verilmektedir.

Çizelge 1. Fakültelerin Öğrenci Sayısına İlişkin Dağılım

Anabilim Dalları	Öğrenci Sayısı(N)	Ulaşılan Sayı (n)	Ulaşılan Yüzde (%)
Fen Bilgisi Öğretmenliği	180	88	48.8
Matematik Eğitimi	180	95	52.7
Okul Öncesi Eğitimi	60	59	98.3
Sınıf Öğretmenliği	220	146	66.3
Sosyal Bilgiler Eğitimi	180	91	50.5
TOPLAM	820	479	58.4

Çizelge 1’ de görüldüğü gibi araştırmada her bir bölümün, hem birinci hem de ikinci öğretimlerinde son sınıf öğrencilerinin yaklaşık yarısına ulaşılmıştır. Ayrıca toplam İlköğretim Bölümü son sınıf öğrencilerinin %58.4’üne ulaşılmış ve bu oran yeterli görülmüştür.

Çizelge2’de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının araştırmanın değişkenlerine göre dağılımı verilmektedir.

Çizelge 2. Öğretmen Adaylarının Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişken	Özellik	Frekans (f)	Yüzde %
Cinsiyet	Kadın	406	84.8
	Erkek	73	15.2
Ailede Öğretmen Bulunma Durumu	Evet	186	38.8
	Hayır	293	61.2
Öğretmenlik Programını Seçme Nedeni	Öğretmenlerimden etkilenecek	118	25.1
	Yakınlarımla tavsiyesiyle	77	16.4
	İş garantisi olduğu için	64	13.6
	Kolay meslek olması nedeniyle	20	4.3
	Sınav sisteminden kaynaklanan nedenler	191	40.6
Anabilim Dalı	Fen Bilgisi Öğretmenliği	88	18.4
	Matematik Eğitimi	95	19.8
	Okul Öncesi Eğitimi	59	12.3
	Sınıf Öğretmenliği	146	30.5
	Sosyal Bilgiler Eğitimi	91	19.0
I. Öğretim /II. Öğretim	I. Öğretim	248	51.8
	II. Öğretim	231	48.2
Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Önem Verme Derecesi	Pek çok	184	38.4
	Çok	209	43.6
	Orta	72	15.0
	Az	13	2.7
	Hiç	1	0.2
Mezun Olunca Öğretmenlik Yapmayı Düşünme	Evet	448	94.3
	Hayır	27	5.7

Çizelge 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %84,8’i kız iken %15,2’si erkektir. Araştırmaya katılanların %38,8’inin ailesinde öğretmen bulunmakta iken %61,2’sinin ailesinde öğretmen bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %4,3’ü öğretmenliği “Kolay meslek olduğu için” seçmiş iken %16,4’ü “Yakınlarının tavsiyesi üzerine”, %25,1’i “Öğretmenlerinden etkilendiği için”, %13,6’sı ise “İş garantisi olduğu için” öğretmenliği seçmiştir. Adayların % 40.6 bulunduğu anabilim dalını “Sınav sisteminden kaynaklanan nedenler” ile seçtiklerini açıklamışlardır.

Öğretmen adaylarının %18,4'ü Fen Bilgisi Öğretmenliği, %19,8'i Matematik Eğitimi, %12,3'ü Okul Öncesi Eğitimi anabilim dalında öğrenci iken %30,5'i ise Sınıf Öğretmenliği %19'u Sosyal Bilgiler Eğitimi bölümünde öğrencidir. Ayrıca araştırmaya katılanların %38,4'ü meslek bilgisi derslerinin pek çok önemli olduğunu düşünmekte iken %43,6'sı çok, %15'i orta, %2,7'si az, %0,2'si ise hiç öneminin olmadığını düşünmektedir. Araştırmaya katılanların %94,3'ü mezun olunca öğretmenlik yapmayı düşünmekte iken %5,7'si ise düşünmemektedir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri; “Kişisel Bilgi Formu” (cinsiyet, ailelerinde öğretmen olup olmadığı, öğretmenlik programını seçme nedeni, öğrenim gördükleri anabilim dalı, birinci ya da ikinci öğretim öğrencisi olma, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli görme ve mezun olduktan sonra öğretmenlik yapmayı düşünme) ve “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Çetin (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” 15'i olumsuz, 20'si olumlu olmak üzere toplamda 35 sorudan oluşmaktadır. Tutum ölçeği puanı, olumsuz 15 madde ters çevrildikten sonra tümünün verileri girilerek, 35 maddenin ortalamalarını alınarak hesaplanmıştır. Buna göre, 1-5 puan arasında değişen tutum ölçeği puanının 5'e yaklaşması öğretmenlik mesleği için olumlu tutumu, 1'e yaklaşması ise olumsuz tutumu göstermektedir. Çetin (2006: 35) tarafından geçerliliği ve güvenilirliği sağlanan ölçeğin Cronbach α -güvenirlilik katsayısı $\alpha = 0.95$ olarak bulunmuştur. Ayrıca bu araştırmada yapılan uygulama puanları üzerine elde edilen güvenirlilik puanı da 0.95 ($\alpha=0,950$) olarak bulunmuştur. Yapılan güvenirlilik analizleri sonucunda ölçeğinin yüksek derecede güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Uygulama sonucu toplanan veriler SPSS 16.0 paket programında analiz edilerek yorumlanmıştır. Öğretmen adaylarının kişisel bilgilerine ilişkin verilerinin analizinde yüzde ve frekans hesaplanmıştır. Adaylarının cinsiyet, ailelerinde öğretmen olup olmadığı, öğrenim gördükleri anabilim dalı, birinci ya da ikinci öğretim öğrencisi olma, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli görme ve mezun olduktan sonra öğretmenlik yapmayı düşünme değişkenleri bakımından öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır. Ayrıca, adayların öğretmenlik programını seçme nedeni ve öğrenim görülen anabilim dalı değişkenleri bakımından öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki ilişki $\alpha = .05$ düzeyinde test edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğretmen adaylarının kişisel değişkenlerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için istatistiksel olarak analiz yapılmış ve elde edilen bulgulara ilişkin yorumlarda bulunulmuştur.

İlk olarak araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla uygulanan t-testi sonuçları Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması-t-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	P
Kadın	406	3,50	0,305	0,954	0,341
Erkek	73	3,46	0,265		

Çizelge 3'e göre kadın öğretmen adaylarının tutum puanı ortalamaları 3,50 iken, erkek öğretmen adaylarının tutum puanı ortalamaları 3,46'dır. Uygulanan bağımsız örneklem t testi sonucunda, kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının tutum puanları ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (t:0,954, p>0,05). Bu bulgu cinsiyetin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum üzerinde bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bu bulgu ile paralel olarak alan yazında yapılmış olan diğer araştırmaların çoğunda (Erden, 1995: 101; Semerci ve Semerci, 2004: 143; Yüksel, 2004: 370; Tanel, Kaya Şengören ve Tanel: 2007, 4; Başbay, Ünver ve Bümen, 2009: 357; Hacıömeroğlu ve Şahin Taşkın, 2010: 83; Özder, Konedralı ve Zeki, 2010: 265; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011: 103) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak araştırmada elde edilen bu bulguyla uyumsuz sonuçlar da bulunmaktadır. (Çapri ve Çelikkaleli 2008: 41; Akpınar, Yıldız ve Ergin, 2006: 19; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım: 2007, 90; Özbek ve Kahyaoğlu, 2007: 228; Terzi ve Tezci, 2007: 602; Baykara Pehlivan, 2008: 159; Oğuz ve Topkaya, 2008: 10; Doğan ve Çoban, 2009: 165; Tekerek ve Polat, 2011, 4; Uğurlu ve Polat, 2011: 72; Aydın ve Sağlam, 2012: 269) kadınların, erkeklere nazaran öğretmenlik mesleğine daha fazla olumlu tutum sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Eraslan ve Çakıcı (2011: 433) tarafından yapılan araştırmada ise yapılan tüm araştırmalardan daha farklı bir sonuca ulaşılmış, pedagojik formasyon programı erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu kız öğrencilerden daha olumlu bulunmuştur.

Araştırmada öğretmen adaylarının ailelerinde bir öğretmen olup olmadığına göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları incelenmiş; aritmetik ortalama standart sapma ve t-testi sonuçları Çizelge 4'te sunulmuştur.

Çizelge 4. Ailesinde Öğretmen Olup Olmadığına Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamaları-t-testi Sonuçları

Ailede Öğretmen	N	\bar{X}	Ss	t	p
Var	186	3,51	0,302	0,586	0,558
Yok	293	3,49	0,298		

Çizelge 4 incelendiğinde ailesinde öğretmen olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları düzeyi 3,51 olduğu, ailesinde öğretmen olmayanların tutum puan ortalamaları düzeyi ise 3,49' olduğu görülmektedir. Uygulanan bağımsız örneklem t testi sonucunda, ailesinde öğretmen olan ve olmayan öğretmen adaylarının tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır (t:0,586, p>0,05). Bu bulgu ailede öğretmen olması durumunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum üzerinde bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Bazı araştırmalar (Tanel, Şengören ve Tanel, 2007: 6; Aydın ve Sağlam, 2012: 274) bulgularımızı destekler nitelikteki sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre ailelerinde öğretmen bulunan öğrencilerin toplam tutum puanları ile ailelerinde öğretmen bulunmayan öğrencilerin toplam tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006: 60,61) ise ailesinde öğretmen bulunan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çetin (2009: 63) ise öğrencilerin ailesinde öğretmen bulunmasının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları üzerinde önemli etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümü seçme nedenlerine göre toplam tutum puanlarının aritmetik ortalaması ve standart sapması hesaplanmış ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler Çizelge 5'te sunulmuştur.

Çizelge 5. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Programını Seçme Nedenlerine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamaları-One Way ANOVA

Nedenler	N	\bar{X}	Ss	F	P	Fark
Kolay Meslek Olduğu İçin	20	3,38	0,274	2,292	0,059	-
Yakınlarım Önerdiği İçin	77	3,44	0,337			
Öğretmenlerimden Etkilenerek	118	3,55	0,257			
İş Garantisi Olduğu İçin	64	3,50	0,307			
Sınav Sisteminden Kaynaklanan Nedenler	191	3,49	0,308			

Araştırmadan elde edilen veriler ışığında oluşturulan Çizelge 5'te öğretmen adaylarının tutum puanı ortalamalarının; kolay meslek olduğu için öğretmenliği seçenlerin 3.38 iken, tavsiye üzerine seçenlerin 3.44, öğretmenlerinden etkilenerek seçenlerin 3.55, iş garantisi olduğu için seçenlerin 3.5 ve sınav sisteminden kaynaklanan nedenler ile seçenlerin ise 3.49 olduğu görülmektedir. Uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, farklı nedenler ile öğretmenlik mesleğini seçen öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır (F:2,292, p>0,05). Bu durum anabilim dalında aldıkları eğitim sırasında mesleği seçme nedenleri ne olursa olsun öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının benzer seviyelere ulaştırıldığını göstermektedir.

Alan yazında farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Özder, Konedraı ve Zeki (2010: 266) Atatürk Öğretmen Akademisinde "öğretmen olma isteği" nedeni ile öğretmenliği seçenlerin tutum puanları "İş garantisi ve çalışma koşulları" ve "aile isteği" nedeni ile öğretmenliği seçenlerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde, Aydın ve Sağlam (2012: 272) kendini yetiştirmek için öğretmenlik programını tercih edenlerin, mecbur kaldıkları için öğretmenlik programını tercih edenlere göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2008: 92)'in Ahi Evran Üniversitesinde gerçekleştirdiği araştırmaya göre kendi isteği ile öğretmenlik mesleğini tercih edenlerin, boşta kalmamak için öğretmenlik mesleğini tercih edenlere göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Hacıömeroğlu ve şahin Taşkın (2010: 85) fen bilgisi

öğretmen adaylarının çoğunluğunun ÖSS puanları nedeniyle ve ikinci sırada da öğretmeyi ve öğrenmeyi sevmeleri nedeniyle seçtikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmen adaylarının eğitim gördükleri anabilim dallarına göre toplam tutum puanlarının değişiklik gösterip göstermediği yanıtlanmak üzere; toplam tutum puanlarının aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. Bulgular Çizelge 6'da verilmektedir.

Çizelge 6. Öğretmen Adaylarının Anabilim Dalına Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması-One Way ANOVA Sonuçları

Program	N	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
1-Fen Bilgisi Öğretmenliği	88	3,38	0,268			
2-Matematik Eğitimi	95	3,50	0,247	5,280	0,000	5-3,1
3-Okul Öncesi Eğitimi	59	3,55	0,327			
4-Sınıf Öğretmenliği	146	3,49	0,331			
5-Sosyal Bilgiler Eğitimi	91	3,57	0,275			

Çizelge 6'da görüldüğü gibi Fen Bilgisi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının ortalama tutum puanları 3,38 iken, Matematik Eğitimi anabilim dalı 3,5, Okul Öncesi Eğitimi 3,55, Sınıf Öğretmenliği düzeyi ise 3,49, Sosyal Bilgiler Eğitimi 3,57'dir. Uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, farklı anabilim dallarında öğrenim görenler arasında ortalama tutum puanları bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır (F:5,28, p<0,05). Farkın kaynağı incelendiğinde Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Okul Öncesi Eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının Fen Bilgisi Öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarına göre öğretmenlik mesleğine ilişkin daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu görülmektedir.

Özbek, Kahyaoğlu ve Özden (2007; 229) İlköğretim bölümünde, sosyal bilgiler anabilim dalı öğretmen adaylarının diğer anabilim dallarına göre en yüksek tutum puanlarına sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Terzi ve Tezci (2007; 605) oniki farklı anabilim dalı arasında yapmış oldukları karşılaştırmaya göre, öğretmenlik mesleğine yönelik olarak sosyal ve dilbilim alanlarında okuyan öğrencilerin sayısal alanlara göre tutum puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Özder, Konedralı ve Zeki (2010; 270) araştırma sonucunda Okul Öncesi programında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu şeklindeki bulgulara ulaşmıştır. Bunlar araştırmayı destekler nitelikte bulgulardır. Bazı araştırmalarda ise öğretmen adaylarının tutum puanlarının bölümlerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007, 91; Çapri ve Çelikkaleli, 2008, 42; Başbay, Ünver ve Bümen, 2009, 360; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011, 105; Tekerek ve Polat, 2011, 5; Aydın ve Sağlam, 2012, 270).

Araştırmanın alt problemlerinden öğretim türü değişkenine göre öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum puanlarının durumu Çizelge 7'de sunulmaktadır. Burada öğretmen adaylarının I. ve II. öğretimde öğrenim görme durumlarına göre tutum puan ortalamaları, standart sapma ve t-testi sonuçları verilmektedir.

Çizelge 7. Öğretmen Adaylarının I. ve II. Öğretimde Öğrenim Görme Durumlarına Göre Tutum Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması-t-testi sonuçları

Öğrenim Türü	N	\bar{X}	Ss	t	p
I. Öğretim	248	3,47	0,292	-1,619	0,106
II. Öğretim	231	3,52	0,305		

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, I. öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik tutumları ortalaması 3,47 iken, II. öğrenimde öğrenim görenlerin düzeyi 3,52’dir. Uygulanan bağımsız örneklem t testi sonucunda, I. ve II. öğrenimde öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum puanı ortalaması arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır (t:-1,619, p>0,05). Hem birinci öğretim hem ikinci öğretim öğrencileri mesleğe yönelik benzer tutumlara sahiptir.

Demirtaş, Cömert ve Özer’in (2011; 105) bulguları da öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının, öğrenim türü değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığını göstermektedir. Bu bulgular araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli görme derecelerine göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları ortalamalarının değişme gösterip göstermediği incelenmiştir. Çizelge 8’de öğretmenlik meslek bilgisi derslerine önem verme derecelerine göre gruplanan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum puanı ortalamaları, standart sapmaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Çizelge 8. Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Önem Verme Derecesine Göre Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması-One Way ANOVA Sonuçları

Önem Derecesi	N	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
Pek Çok	184	3,52	0,316	1,339	0,261	-
Çok	209	3,49	0,278			
Orta	72	3,46	0,311			
Az	14	3,40	0,301			

Görüldüğü gibi çizelge 8’de öğretmenlik meslek bilgisi derslerini “pek çok” önemli bulanların öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanı ortalamaları düzeyi 3,52 iken, “çok” önemli bulanların düzeyi 3,49, “orta” derecede önemli bulanların düzeyi 3,46 ve “az” önemli bulanların düzeyi ise 3,40’dır. Uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini farklı derecelerde önemli bulan öğretmen adaylarının tutum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır (F:1,339, p<0,05). Öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli görme derecesi yükseldikçe öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları da yükselmiştir. Ancak bu paralelliğin bir fark oluşturacak düzeyde olmadığı söylenebilir.

Çetin (2009; 63), araştırma bulgularında öğretmenlik meslek bilgisi derslerine verilen önemin öğrencilerin derslerle ilgili tutumları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmış bu değişkeni önemli bulmuştur. Erden (1995; 103) öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek

bilgisi derslerine yönelik tutumlarının öğretmen olma isteklerine göre değişmekte olduğunu, ancak istekli olan öğretmen adaylarının bile çok yüksek tutum puanı elde edilemediğini vurgulamıştır. Bu araştırmada da benzer yönde bulgular olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının mezun olduktan sonra öğretmenlik yapmayı düşünüp düşünmediğine göre toplam tutum puanlarının aritmetik ortalamaları hesaplanmış ve aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacıyla t-testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Çizelge 9'da sunulmaktadır.

Çizelge 9. Öğretmen Adaylarının Öğretmen Olmayı Düşünme Durumlarına Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamaları- t-testi Sonuçları

Öğretmenlik Yapmayı Düşünme	N	\bar{X}	Ss	t	p
Evet	448	3,51	0,288	4,686	0,000
Hayır	27	3,24	0,365		

Çizelge 9'a göre, mezun olduğunda öğretmenlik yapmayı düşünen öğretmen adaylarının tutum puanları düzeyi 3,51 iken, düşünmeyenlerin düzeyi 3,24'dir. Uygulanan bağımsız örneklem t testi sonucunda, mezun olunca öğretmenlik yapmayı düşünenler ve düşünmeyenler arasında öğretmenlik mesleği tutum puanı aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır (t:4,686, p<0,05). Buna göre; mezun olunca öğretmenlik yapmayı düşünenlerin tutum puanı ortalamaları düzeyi, düşünmeyenlerin tutum puanı ortalamaları düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Tekerek ve Polat (2011; 6)'ın araştırma sonuçlarına bakıldığında mezun olunca öğretmenlik yapmak isteyen öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının mezun olunca öğretmenlik yapmak istemeyen öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu bulgu araştırmayı destekler niteliktedir. Ayrıca, Gourneau (2005) etkili öğretmen davranışları konusunda eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kariyer planları geliştirmesini sağladığını belirtmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Araştırmada elde edilen veriler ve yapılan istatistiksel analizler ışığında, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında; cinsiyet, ailelerinde öğretmen olup olmadığı, öğretmenlik programını seçme nedeni, birinci ya da ikinci öğretim öğrencisi olma, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli görme değişkenlerine göre anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmadığını göstermektedir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dalı ve mezun olduktan sonra öğretmenlik yapmayı düşünme değişkenlerine göre öğretmenlik tutum puanları arasında anlamlı farklar olduğu bulunmuştur.

Bulgulara dayalı sonuçlar şunlardır:

1. Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öğretmenlik mesleği tutum toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur. Özellikle öğretmenlik mesleğine kadınların daha yatkın olduğu yönündeki genel kanının aksine ilköğretim öğretmeni olacak kadın ve

erkek öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin benzer tutumlara sahip oldukları görülmektedir.

2. Araştırmada öğretmen adaylarının ailesinde öğretmen olup olmaması durumuna göre öğretmenlik mesleği tutum toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu bulgu aday öğretmenlerin ailesinde öğretmen olması durumunun öğretmenlik mesleğine yönelik tutum üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

3. Öğrenim gördükleri öğretmen yetiştirme programını seçme nedenlerine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. “Öğretmenlerinden etkilenecek” bu mesleği tercih eden öğretmen adayları ile diğer nedenlerle öğretmenlik programını seçen öğretmen adaylarında daha yüksek tutum puanı ortalamasına ulaşmış ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu durum, programı seçme nedenleri ne olursa olsun öğretim sürecinde tüm öğretmen adayların mesleğe yönelik tutumlarının benzer düzeylere ulaştırıldığını düşündürmektedir.

4. Araştırmada beş ayrı anabilim dalı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Matematik Eğitimi, Okul Öncesi Eğitimi, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Eğitimi anabilim dalları öğretmen adayların öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak Okul Öncesi Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları Fen Bilgisi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının toplam tutum puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dalı öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilemektedir. Fen Bilgisi Öğretmenliği anabilim dalı öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını aynı olumlu düzeyde geliştirecek şekilde yetiştirilemediği söylenebilir.

5. İlköğretim Öğretmenliği Bölümünde I. Öğretim ve II. Öğretim öğretmen adayları devam ettiği öğretim türüne göre gruplandırıldığında öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Adayların I.Öğretim ya da II.Öğretim öğrencisi olmaları mesleğe karşı tutumlarını etkilememektedir.

6. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu öğretmenlik meslek bilgisi derslerini “çok” ve “pek çok” önemli bulduğunu belirtmiştir. Öğrenimleri boyunca öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli bulan öğretmen adaylarının tutum puanlarının da yükselme eğiliminde olduğu görülmüş ancak önemi görme derecelerine göre öğretmenlik tutumları arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

7. Mezun olduğunda öğretmenlik yapmayı düşünen öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin toplam tutum puanlarının ortalaması, mezun olunca öğretmenlik yapmak istemeyen öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlik yapmayı düşünen ve düşünmeyen adayların öğretmenlik mesleği toplam tutum puanları ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır. Öğretmenlik yapmayı planlayan adayların mesleki tutumları öğretmen olmayı düşünmeyenlere göre daha olumludur.

4.2. Öneriler

Araştırma ile ilköğretim öğretmeni olacak adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumları saptanmıştır. Eğitim kurumlarında görev alacak öğretmen adaylarının

sahip oldukları tutumları değerlendirilmeli ve daha geliştirmeleri için olanaklar sağlanmalıdır.

Bu genel önerinin yanı sıra araştırmanın bulgularına dayalı olarak öneriler şunlardır.

1. Araştırmada yer alan değişkenlerin, bir başka değişle öğrenci özelliklerinin okula girişten itibaren tanınıp, öğretmenlik mesleği tutumlarını geliştirecek şekilde kullanılması ve takip edilmesi önerilebilir.
2. Fen Bilgisi Öğretmenliği anabilim dalında öğretmen adaylarının öğretmenlik tutumlarının neden düşük kaldığı araştırılıp çözümlenmelidir. Bu konuda Sınıf Öğretmenliği ve Okul Öncesi Eğitimi anabilim dalından bazı uygulamalar örnek alınabilir.
3. Adayların üniversite sınavında öğretmenlik programını seçmelerine rağmen öğretmenlik yapmak istememelerinin nedenlerini belirlemeye yönelik araştırmalar yapılmalı, öğretmenlik mesleğini yapmak istemediğini belirtenlerin mesleğe karşı tutumlarının geliştirilmesi sağlayıcı çalışmalar yapılmalıdır.

Yapılabilecek yeni araştırmalara yönelik öneriler ise şunlardır:

1. Öğretmen olacak adayların, bu mesleğe yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmek amacıyla, öğretim süreci boyunca öğretmenlik meslek bilgisi dersleri yanı sıra alan bilgisi ve genel kültür derslerinin etkileri ve bu kapsamda programlarda ne gibi etkinliklerin yer alabileceği araştırılmaya değerdir.
2. İlköğretim öğretmenliği adaylarına ilişkin daha da genellenebilir sonuçlara ulaşabilmek için Türkiye’de ki tüm ilköğretim öğretmeni yetiştiren üniversiteleri de kapsayan araştırmalar yapılabilir.
3. Bu araştırma ile yalnızca son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Eğitim fakülteleri ilköğretim bölümü tüm sınıf düzeylerini kapsayan, sınıf düzeylerine göre karşılaştırmalar yapılan bir araştırma yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, E., Yıldız, E., Ergin Ö. (2006). “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19: 56-62.
- Aşkar, P. ve Erden, M. (1987). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 121: 8-11.
- Aydın, R., Sağlam, G. (2012). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği)”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (2): 257-294.
- Bacanlı, H. (1999). *Duyuşsal Davranış Eğitimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Başbay, M., Ünver, G., Bümen N. (2009). “Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: Boylamsal Bir Çalışma”. *Educational Administration: Theory and Practice*, 15 (59): 345-366.

- Baykara Pehlivan, K.(2008). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2): 151-168.
- Bozdoğan, A.E., Aydın, D., Yıldırım K. (2007). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 8 (2): 83-97.
- Çapri, B., Çelikkaleli, Ö. (2008). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15):33-53.
- Çetin, Ş. (2006). “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi (Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması)”. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 28-37.
- Çetin, F. (2009). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumları” *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25: 58-64.
- Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, PegemA Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara.
- Demirtaş,H., Cömert,M., Özer, N. (2011). “Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, *Eğitim ve Bilim*, 36 (159):96-111.
- Derman, A., Özkan, E., Altuk, Y., Mülazımoğlu, İ. (2008). “Kimya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 9 (2): 113-127.
- Doğan, T., Çoban, A.E. (2009) “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Eğitim ve Bilim*, 34(153): 157-168.
- Eraslan, L., Çakıcı, D.(2011). “Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2): 427-438.
- Erden, M. (1995). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Sertifikası Derslerine Yönelik Tutumları”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11: 99-104.
- Feeman, D. (1989). “Teacher Training, Development, and Decision Making: A Model of Teaching and Related Strategies for Language Teacher Education”, *Tesol Quarterly*, 22(1):27-46.
- Guskey, R. T. (1988). “Teacher Efficacy, Self-Concept, And Attitudes Toward The Implementation Of Instructional Innovation”, *Teaching and Teacher Education*, 4(1): 63–69 [http://dx.doi.org/10.1016/0742-051X(88)90025-X, How to Cite or Link Using DOI (03.06.2013)]
- Gourneau, B. (2005) “Five Attitudes of Effective Teachers: Implications for Teacher Training” University of North Dakota
[http://www.usca.edu/essays/vol132005/gourneau.pdf (30.04.2013)]

- Hacıömeroğlu, G. ve Taşkın Ç. (2010). “Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları (OFMA) Eğitimi Bölümü Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1): 77-90.
- Hussain, L., Jamil, A., Noor, A., Sibtain, M. & Shah, S. M. A. (2011). “Relationship Between The Professional Attitudes Of Secondary School Teachers With Their Teaching Behavior”, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 1(3): 38-46. [http://eprints.hec.gov.pk/483/ (3.06.2013)]
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum Algı İletişim*, Beykent Üniversitesi Yayınları, No: 69, 5. Baskı İstanbul.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve İnsanlar*. Evrim Basım Yayım Dağıtım, 7. Basım, İstanbul.
- Küçükahmet, L. (1998). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Alkım Yayınları, Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara.
- Moran, M. T. ve Hoy, A. W. (2001). “Teacher Efficacy: Capturing An Elusive Construct”. *Teaching and Teacher Education*, 17: 783-805.
- Oğuz, A., Topkaya, N. (2008). “Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmen Özyeterlik İnançları İle Öğretmenliğe İlişkin Tutumları”, *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 14: 1-20.
- Özbek, R., Kahyaoğlu, M. & Özgen, N. (2007). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi”. *Sosyal Bilimler Dergisi*, IX (2): 221-232.
- Özder, H., Konedraı, G. & Zeki C.P. (2010). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Educational Administration: Theory and Practice*, 16 (2): 253- 275.
- Pehlivan, K. (2008). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2): 151-168.
- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). “Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1): 137-146.
- Tekerek, M., Polat, S. (2011). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”, *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, 22-24 September 2011, Fırat University, Elazığ - Turkey [http://web.firat.edu.tr/icits2011/papers/27760.pdf (30.04.2013)]
- Tanel, R., Şengören, S.K., Tanel, Z. (2007). “Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22): 1-9.
- Terzi, A.R. ve Tezci E. (2007). “Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”. *Educational Administration: Theory and Practice*. Fall 2007, 52: 593-614.

- Uğurlu, C. ve Polat S. (2011). “Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları”. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 35 (1): 68-74.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim Yönetimi*,12 (45): 109-127.
- Variş, F. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler*, Ankara Üniversitesi Basımevi, No 157, 4.Baskı, Ankara.
- Weinstein, C. S. (1989). “Teacher Education Students' Preconceptions of Teaching”. *Journal of Teacher Education* March, 40, 53-60.
[<http://jte.sagepub.com/content/40/2/53.short> 01.05.2013]
- Yüksel S. (2004). “Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi”.*U.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII (2): 355-379.